

Oslo, 14 juli 1931.

I.

Herr Dosent Adolf Hoel,

c/o. Norges Svalbard - og Ishavsundersøkelser,

Bygdø Allé 34, O s l o.

Ad: Kong Karls Land

Kaptein E. Eriksen's brev av 4 november 1859.

Refererende til "Aftenposten" av 7 juli d.a. tillater jeg mig at fremkomme med følgende opplysninger:

Ishavs -skipper, Kaptein Erik Eriksen, Tønsberg, er født 25 februar 1820 i Lyngør og omkom i en snestorm i Dakota vinteren 1887/88. - Han var sønn av los Erik Engebretsen, født 21/3 - 1794, som den 3/8 - 1818 blev gift med Kirsten Olsdatter, født i 1792.

Kaptein Erik Eriksen tilhørte gjennom generasjoner en losslekt fra Lyngør, Arendal og Risør, og talte de dengang mange losere i sin slekt.

Skolemesteren i Lyngør merket sig Erik Eriksens gode evner og fant, at den særdeles begavede gutt burde faa en utdannelse. - Meningen var fra først av, at Erik skulde bli skolemester, men guttens hug stod kun til sjøen, og saa blev han hjulpet frem til skipper.

Erik Eriksen blev en ualmindelig dyktig ishavs-skipper og var kjendt for sit lyse, gode hode. - Han var en staut, kjekk og bredskuldret mann med blaå øine og blondt haar. - Som kaptein paa egen skute nedsatte han sig i Hammerfest, hvor han giftet sig med:

Frøken Anne birgitte Dehle, født i Alten 19/3 - 1825

død 12/8 - 1895 og blev begravet i Oslo.

De hadde 10 barn - 5 født i Hammerfest og 5 i Tønsberg.

Den elste ^{sønn} av hele barneflokket var min far:

I. Skipsreder Edvin Jarl Oswald Eriksen, født 9/12 - 1848 i Hammerfest

død 9/3 - 1891 i Oslo.

Han var gift med: Frk. Julie Helene Gjersøe, f. 5/7 - 1849 i Tønsberg

d. 10/12 - 1929 i Oslo.

Deres barn:

Frk. Julie Oswald, frk. Ruth Oswald,

fru Helene Minsaas, tannlege fru Sussie Oswald-Gulbransen,

fru O. r. sagf. Erika Falck-Jørgensen,

ingeniør Rando Oswald, som er slektens eneste gjenlevende

sønnesøn. - Han er gift med frk. Hjørdis Cloetta, Oslo.

Deres sønner er Erik og Frithjof. (E.E's olderbarn)

II. Kaptein Albion B.T. Eriksen, død,

Han efterlater sig 2 døtre i U.S.A. frk. Nanna Eriksen og fru Sigrid Friis.

III. Datteren Donatha - var gift med kaptein Chr. Torgersen, begge, døde.

Deres gjenlevende barn er frk. Signe Helene Torgersen, Oslo.

Ad: Kaptein Erik Eriksen.

IIII. Enkefru Anna Alten er E.E's eneste gjenlevende barn. Hun bor i Oslo, var gift med kaptein Johannes Andersen, Tønsberg. Hun har 5 barn:

Høiesteretsdommer Edvin Alten, frk. Klara Alten, Direktør Alfred Alten
Ingeniør John Alten og Direktør Hans Alten.

Som ishavsskipper var kaptein Erik Eriksen især flink til at finne gode fangstfelter og søkte disse høiere nord enn vanlig paa den tid. Han kom derfor alltid hjem med fulllastet fangstskute. - Han traf paa megen hval, men man hadde vanskelig for at faa fanget hvalen med de redskaper, som stod til deres raadighet og bruktes dengang. - Kaptein Erik Eriksen uttenkte da planen for en lettere avlivningsmetode og han opfandt saa harpunen, hvis model han spikket i tre.

Svend Foyn hadde tapt meget paa fangst ved denne tid, han fikk høre om, at kaptein Eriksen arbeidet med en model for at avlive hval. Gjentagne gange bad Foyn om at faa se paa dette arbeide, men min farfar vilde ikke. Saa en dag da modellen næsten var ferdig, fikk Svend Foyn se Eriksen's tremodel.

Svend Foyn sa begeistret: " sitt ikke her med dette, men bli med mig sydover, saa skal jeg hjelpe dig med at faa harpunen ferdigarbeidet hos en dyktig smed i Tønsberg."

Kaptein Eriksen hadde store betenkligheter med at flytte saa langt syd med sin familie - dengang 5 barn- og hustru, før han fikk se, hvorledes samarbeide med Foyn vilde arte sig. Eriksen bestemte sig saa til at la familien bli foreløbig i Hammerfest. - Selv reiste han saa alene sydover med sine tremodeller, som meget omhyggelig blev pakket i særskilt kuffert. Avtalen med Svend Foyn var vistnok saa, at de to skulde arbeide sammen og gaa likt om fortjenesten.

Kommen til Tønsberg begynte Foyn straks at opmuntre Eriksen til at faa sin familie sydover. Imidlertid bodde de to sammen i nuværende kjøbmann Bruus gaard, hvor en husholderske, Gunhild Abrahamsen, stelte for dem.

Smed Henriksen smidde harpundelene efter tremodellen.

Kaptein Erik Eriksen lavet saa sin hvalharpun, som blev brukt til hvalfangst. Denne første hvalharpun blev senere opbevart i mange aar i Tønsbergs Slottstærn. Hvalharpunen er vist nu overflyttet til et museum.

Eriksens familie var nu kommet ned fra Hammerfest og da familien blev større og Eriksen forsaavidt blit avhengig av Svend Foyn, benyttet Foyn sig av dette.

Svend Foyn hadde penge og han annekterte harpunmodellen - han sa den tilhørte ham, da den var lavet i den tid kaptein Eriksen var ansatt hos ham. - Utgifterne ved forferdigelsen var jo betalt av Svend Foyn

Oslo, 14 juli 1931.

Ad: Kaptein Erik Eriksen

og kostet mange spd. - Kaptein Eriksen paa sin side hevdet selvsagt ,at han hadde eiendomsretten til harpunen og sa: "Harpunen er min". -
 Hvertil efter sigende Svend Foyn skal ha svart : "Har du noe svart paa hvitt paa det da , Erik? Her i Tønsberg er det mig ,som er kjendt."
 Forholdet blev spendt dem imellem og Svend Foyn vilde altid styre ombord. Eriksen var jo kjendtmann i Ishavet og vilde gaa sin egen vei med skuten og ha den i den retning han vilde og viste ,hvor han kunde finde gode fangstplasser. Svend Foyn skal saa ha sagt: " 2 store rummes ikke i én sæk."
 Foyn glemte saa den avtale ,han hadde gjort med Eriksen om at gaa sammen i arbeide og dele likt fortjenesten. - Eriksen blev gjort skipper skuteløs.

Hvad dette vilde si for Kaptein Eriksen med sin store familie kan enhver forstaa . - I Hammerfest var de lykkelige ,nu mistet de alt. - Den rigdom ,ære og berømmelse ,som Erik Eriksen hadde ventet sig ved sin opfindelse av harpunen ,gik hans dør forbi. Kaptein Erik Eriksen tok sig ogsaa meget nær av ,at hans opdagelse av land nordpaa ikke blev anerkjendt ,da han selv ansaa denne sin opdagelse for at være av stor verdi baade for fangstfolk og i geografisk henseende. - Han gikk længe og ventet forgjeves paa svar fra departementet , men hørte intet .

Den ene skuffelse efter den anden gjorde ham bittet ,taus og grublende. Han begyndte først nu at drikke periodisk i fortvilelse. Efter dette tok han kun jobber paa Ishavet ,men da kun som leiet skipper i fremmede rederier.

Svend Foyn syntes siden ikke at ville erindre ,hvorledes han kom inn paa hvalfangst i Ishavet. -

Kaptein Erik Eriksen's enke ,min farmor, har sagt til oss som barn ,naar vi besaa Tønsbergs Slottstaarn: " Husk dette barn ,denne model har farfar lavet og ikke Svend Foyn." - Dette gjalt harpunmodellen.

Det er oss ikke ubekjendt ,at Erik Eriksen har fundet tidligere uopdaget land i Ishavet. Min Mor, Julie Helene f. Gjersøe ,som har kjendt familien Eriksen fra hun var barn ,har fortalt oss ,at farfar - kaptein Eriksen - hadde fundet nytt land i Ishavet ved Spidsbergen. Dette fortalte hun oss ,da Spidsbergen igjen blev norsk. Hun sa ogsaa ,at Eriksen hadde sendt en innberetning om dette til departementet - han hadde været svært optaget av det ,snakket meget om det i sin familie ,at han intet svar fikk " det blev ikke gjort noget ved det - det døde hen" . - Hun la til at Eriksen var meget skuffet over ,at myndighetene ikke lot høre fra sig ,da Eriksen selv ansaa sin opdagelse for at være av stor verdi. - Han var stolt av sin opdagelse ,sa det var et landomraade ,som var verdifuld for norske fangstfolk o.s.v. - Han var heller ikke blind for den videnskabelige verdi,

Oslo, 14 juli 1931.

Ad: Kaptein Erik Eriksen.

Kaptein Eriksen hadde nu stor familie at forsørge, han var kommet økonomisk nedfor- bitter på Svend Foyn, som narret ham sydover med sine modeldele. - Skuffet over intet at høre fra departementet, som ingen notis tok av hans nyopdagede land. - Folk bare lo av hans tale om - nyt land langt der nord. - Saa reiste han til Amerika for at finne et nytt levebrød, da dette land var meget opskrytt på den tid.

Foyn blev rik og anseet, en mektig mann efter harpunens opfindelse. - Kaptein Eriksen sørget over sin tapte fortjeneste - opfindelsen av harpunen blev tatt fra ham - harpunen som var hans mesterverk. Smed Henriksen fikk æren over at ha lavet harpunen og fikk gullmedalje for den i London. - Dette passet Svend Foyn best. -

Kaptein Erik Eriksen fikk intet. - Han holdt ikke ut at være hjemme lenger, drog som sagt til Amerika, men der blev det kun fra haand til mund med utkommet. Min far, Oswald Eriksen overtok tidlig forsørgelsesplikterne for sin mor og søskende - han var den elste av den store søskenflok - 3 av de 5 i Tønsberg fødte barn døde dog i en tidlig alder, - men for de 2 yngste var han som en far. -

Kaptein Erik Eriksen var en miskjendt mann, han arbeidet strenkt. Han blev misbrukt av en annen, men det er jo ofte slik, at begavede, dyktige mennesker ikke naar frem. Han blev ulykkelig og hele familien med ham. - De som kjendte Kaptein Eriksen viste dog, at han var et miskjendt geni. Han ventet sig riksom og anseelse, da han drog sydover fra Hammerfest, - han fikk stene for brød. - Dog retferdighetsfølelsen i menneskenes hjerter kan ingen sette sig til dommer over. Selv viste han, hvem han var.

En anerkjendelse kom først 72 aar efter innberetningen av hans nyopdagede land. - Alt ialt i sandhet en trist skjebne.

I ærbødighet

*Lisje Oswald Gullhaugen
Tante*

Schaupl.

ialt 4 ark.

Frymønt 49